

Eurooppa ja EU

Vastauksia Eurooppa-
kurssin
ylioppilaskysymyksiin

https://europa.eu/teachers-corner/quiz_fi

YH3

Mitä Eurooppa on ja on ollut eri aikoina?

EU:n kansalaisuus **6**
•Oikeudet ja mahdollisuudet
•Identiteetti

EU:n tulevaisuus
•Laajentuminen
•Suhteet ulos
•Puolustus
•Globalisaatio **4-5**

Nuorten Eurooppa (opiskelu) **1**

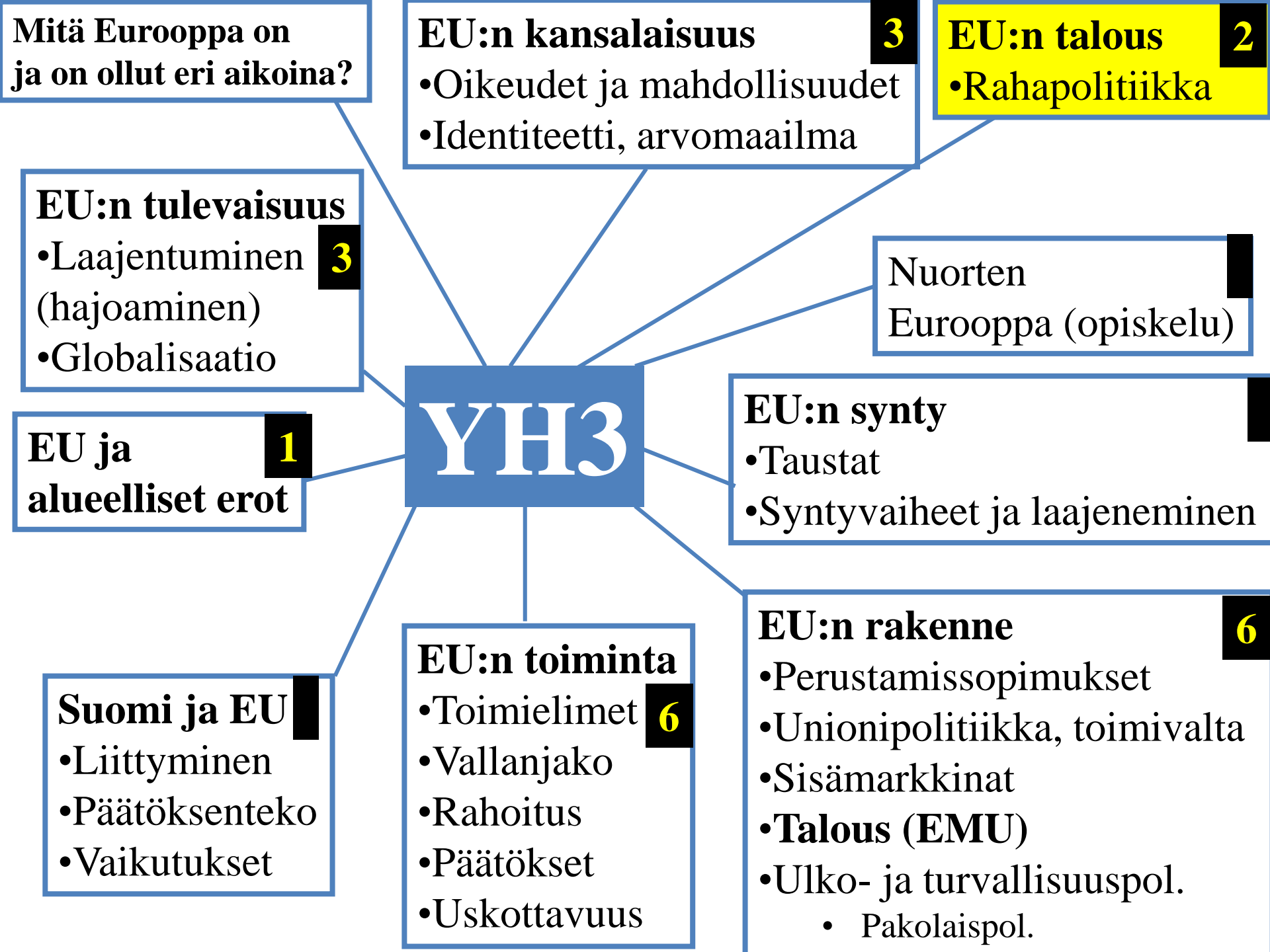
EU:n synty **2**
•Taustat
•Syntyvaiheet ja laajeneminen

EU ja alueelliset erot **5-6**

EU:n toiminta **5**
•Toimielimet
•Rahoitus
•Päätökset
•Uskottavuus

EU:n rakenne **4-5**
•Perustamissopimukset
•Politiikkalohkot
•Sisämarkkinat
•EMU
•Ulko- ja turvallisuuspol.

Suomi ja EU **2-3**
•Liittyminen
•Päätöksenteko
•Vaikutukset

Eli osaa seuraavat asiat:

- **Miksi EU syntyi? (kylmä sota)**
  - **Yleisellä tasolla laajeneminen**
  - **Euroopan unionin valtiot ja euro-maat**
    - myös alueellisia eroja ja ongelmia
  - **Mitä EU merkitsee kansalaisille (hyvää/huonoa)?**
  - **Hyödyt ja haitat laajemmin** (kansalainen, yritykset, valtio)
  - **EU:n toimielimet ja niiden tehtävät** (päättöksenteko)
  - **EU:n perustamissopimukset** (Maastricht, Lissabon)
  - **Suomi ja EU:hun liittyminen, asioiden käsittely**
  - **Talous- ja turvallisuuspolitiikka**
- + **Lisäksi tulkintoja mielipiteistä, uutisista ja lähteistä**

Eli osaa seuraavat asiat:

- Yleisellä tasolla laajeneminen
- Euroopan unionin valtiot ja euro-maat
  - myös alueellisia eroja ja ongelmia

EU:n tulevaisuus?

- 1. Mitä EU merkitsee kansalaisille (hyvää/huonoa)?**
- 2. Hyödyt ja haitat** (kansalainen, yritykset, valtio)
- 3. EU:n toimielimet ja niiden tehtävät** (päättöksenteko)
- 4. EU:n perustamissopimukset** (Maastricht, Lissabon)
- 5. Suomi ja EU:hun liittyminen, asioiden käsittely**
- 6. Talous- ja turvallisuuspolitiikka**

+ Lisäksi tulkintoja mielipiteistä, uutisista ja lähteistä!

+ <https://eurooppatiedotus.fi/>

+ https://europa.eu/european-union/index_fi

Aiheet:

- EU:n vaikutus Suomeen
- Toimielimet, valinta, vallanjako
- Parlamenttivaalit
- Päätöksenteko, lakien säätäminen
- Demokratia(vaje), lobbaus
- EU-kansalaisuus
- EU-jäsenyys (+/-)
- Budjetti
- Turvallisuuspolitiikka (Nato?)
- Pakolaiskriisi, maahanmuutto
- Identiteetti

K2017/7

Euroopan unionin yhteisvaluutta euro ja rahapolitiikka (aineistona videokatkelma ja kaksi tekstikatkelmaa)

a. Pohdi, millaisia ”poliittisia ja historiallisia syitä” Suomella oli liittyä euroon. (6 p.)

b. Vertaile videokatkelmassa (aineisto 7.1) ja teksteissä (aineistot 7.2 ja 7.3) esiteltyjä käsityksiä euron taloudellisista hyödyistä ja haitoista Suomelle sekä tarkastele esitettyjen käsitysten perusteita. (12 p.)

c. Erään tulkinnan mukaan euroalueen taloudellisessa kriisissä on pohjimmiltaan kyse siitä, että euromaille on yhteinen rahapolitiikka mutta ei yhteistä finanssipolitiikkaa. Arvioi perustellen tätä käsitystä. (12 p.)

K2017/7

a) Syyt liittyä euroon (poliittiset ja historialliset!)

1. Pyrkimys sitoutua lujemmin osaksi Euroopan unionia ja näyttäytyä eurooppalaisena valtiona.

2. Turvallisuuspoliittinen (ja laajemminkin) poliittinen ratkaisu.

→ Neuvostoliiton kaatuminen 1991 antoi Suomelle mahdollisuuden integroitua länteen.

3. Suomen talous ja oma valuutta. Euro tärkeäksi.

→ olivat olleet historiallisesti alttiita kansanvälisten suhdanteiden aiheuttamille shokeille, ja siksi kiinnittymisen euroon ajateltiin vakauttavan Suomen taloutta.

K2017/7

b)

- **Videokatkkelma:** [Lipponen ja Aho](#)
- **Tekstikatkelma:** Helsingin Sanomat (Paul Krugman) Amerikkalainen taloustieteilijä Paul Krugman on sitä mieltä, että Suomi pärjäisi nyt paremmin, jos ei kuuluisi euroalueeseen. — Hän sanoo ymmärtävänsä Suomen liittymisen euroon poliittisten ja historiallisten syiden takia, mutta taloudellisesti se ei ole ollut järkevää. Krugman viittaa Ruotsiin, joka on ainakin toistaiseksi selvinnyt hyvin finanssikriisistä muun muassa joustavan valuutan ansiosta. Ruotsin lisäksi pohjoismaista hyvin on pärjännyt Norja, kun Suomi ja Tanska ovat kompuroineet. (Lähde: Helsingin Sanomat 10.1.2014)
- **Tekstikatkelma:** *Helsingin Sanomat* (Juhana Vartiainen)
Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ylijohtaja Juhana Vartiainen suhtautuu kriittisesti Krugmanin kommentteihin. — Vartiainen kuitenkin huomauttaa, että kaikki Ruotsia ja Sveitsiä myöten kärsivät siitä, että euron ongelmat ovat pidentäneet maailmanlaajuisen talouskriisin kestoja. Euron kriisi taas on kärjistynyt erityisesti eteläisten jäsenmaiden talousongelmien vuoksi. Vartiainen sanoo, että Suomi on hyötynyt finanssikriisin aikana matalasta korosta, joka on sopinut Suomenkin suhdannetilanteeseen. (Lähde: *Helsingin Sanomat* 10.1.2014)

K2017/7

b) Video

- **Aho tuo esille, että markan devalvointi 1990-l alussa auttoi Suomea pääsemään irti lamasta. Jos ei olisi devalvoitu markkaa, olisi kansantuote laskenut kaksi kertaa enemmän. Eurovastaisuus.**
- **Lipposen mielestä oppositio maalaa kauhukuvia euroalueeseen liittymisestä, koska tämän jälkeen devalvointia ei enää voisi käyttää. Euromyönteisyys.**

K2017/7

b)

- **Videokatkkelma: Lipponen ja Aho** [Lipponen ja Aho](#)
- **Tekstikatkelma:** *Helsingin Sanomat* (Paul Krugman) Amerikkalainen taloustieteilijä Paul Krugman on sitä mieltä, että Suomi pärjäisi nyt paremmin, jos ei kuuluisi euroalueeseen. — Hän sanoo ymmärtävänsä Suomen liittymisen euroon poliittisten ja historiallisten syiden takia, mutta taloudellisesti se ei ole ollut järkevää. Krugman viittaa Ruotsiin, joka on ainakin toistaiseksi selvinnyt hyvin finanssikriisistä muun muassa joustavan valuutan ansiosta. Ruotsin lisäksi pohjoismaista hyvin on pärjännyt Norja, kun Suomi ja Tanska ovat kompuroineet. (Lähde: *Helsingin Sanomat* 10.1.2014)
- **Tekstikatkelma:** *Helsingin Sanomat* (Juhana Vartiainen) Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ylijohtaja Juhana Vartiainen suhtautuu kriittisesti Krugmanin kommentteihin. -- Vartiainen kuitenkin huomauttaa, että kaikki Ruotsia ja Sveitsiä myöten kärsivät siitä, että euron ongelmat ovat pidentäneet maailmanlaajuisen talouskriisin kestoja. Euron kriisi taas on kärjistynyt erityisesti eteläisten jäsenmaiden talousongelmien vuoksi. Vartiainen sanoo, että Suomi on hyötynyt finanssikriisin aikana matalasta korosta, joka on sopinut Suomenkin suhdannetilanteeseen. (Lähde: *Helsingin Sanomat* 10.1.2014)

K2017/7

b) Tekstiotteet

- **Krugman näkee euron olleen haitaksi Suomen taloudelle. Krugmanin mielestä Ruotsin selviytyminen helpommin finanssikriisistä johtuu siitä, että se on voinut säädellä valuuttansa arvoa, vaikka myöskin euroalueeseen kuulumattomalla Tanskalla on ollut taloudellisia vaikeuksia. Krugman katsoo tilannetta yksittäisten valtioiden valuuttakurssin säätelymahdollisuuksien näkökulmasta.**
- **Vartiainen nostaa esiin euroalueella vallinneiden matalien korkojen hyödyt Suomen taloudelle. Euroopassa myös euroon kuulumattomat valtiot ovat kärsineet euroalueen ongelmista. Vartiainen katsoo, että euroalueen ja etenkin eräiden euromaiden talousongelmat ovat syventäneet globaalia talouskriisiä, ja siitä näkökulmasta yksittäisen maan valuuttakurssin säätely tai euron jäsenenä tai ulkopuolella oleminen eivät ole olennaisia kysymyksiä.**

K2017/7

c) Kriisi johtuu siitä, että euromailla on yhteinen rahapolitiikka mutta ei yhteistä finanssipolitiikkaa?

Mitä **raha- ja finanssipolitiikka** tarkoittavat ja miten niistä päättäminen on järjestetty Euroopan unionissa?

Talouspolitiikan lohkot:

TALOUSPOLITIikka

Finanssipolitiikka

- verotus, budjetti
- hallitus

Rahapolitiikka

- korot ja valuuttakurssit
- ennakkotarkastus
- EU

Tulopolitiikka

- palkkaneuvottelut
- työmarkkinajärjestöt
- paikallinen sopiminen?

K2017/7

c) Kriisi johtuu siitä, että euromailla on yhteinen rahapolitiikka mutta ei yhteistä finanssipolitiikkaa?

- **Yksittäinen eurovaltio on heikostakin julkisesta taloudesta huolimatta voinut hyötyä matalista koroista ja vahvasta eurosta ja elää yli varojensa, ja siksi olisi tarvittu myös yhteinen finanssipolitiikka.**
- **Euromaiden yhteinen rahapolitiikka olisi ollut riittävää, jos kaikki valtiot olisivat hoitaneet julkisen taloutensa vastuullisesti.**
- **Eurovaltioiden talouksien rakenteet ovat niin erilaiset, että yhteinen veropolitiikka ei olisi toiminut.**
- **Yhteinen rahapolitiikka ei riitä, koska EKP:n määrittämä yleinen korkotaso on aina joidenkin euromaiden taloustilanteeseen nähden liian kiristävä ja toisille liian löysä, ja siksi olisi myös oltava yhteinen finanssipolitiikka.**
- **EMU-maiden kasvu- ja vakaussopimus rajoittaa finanssipolitiikkaa velkaantumisen näkökulmasta, mutta sitä ei ole noudatettu jäsenmaissa.**

K2017/7

c) Kriisi johtuu siitä, että euromailla on yhteinen rahapolitiikka mutta ei yhteistä finanssipolitiikkaa?

Mitä **raha-** ja **finanssipolitiikka** tarkoittavat ja miten niistä päättäminen on järjestetty Euroopan unionissa?

- **Kiitettävässä vastauksessa tarkastellaan analyttisesti ja johdonmukaisesti useampia perusteluja väitteen puolesta sekä sitä vastaan.**
- **Kokelas voi päätyä pitämään väitettä oikeana tai virheellisenä; olennaista on, että tarkastelussa eritellään kumpaakin mahdollisuutta.**

b)

- **Lähdekritiikkiä:**

- **Ansiokasta on huomata, että video on ajalta ennen eurojäsenyyttä!**
- **Oppositiojohtaja haastaa pääministerin ja hallituksen talouspolitiikan.**
- **Krugman ja Vartiainen käsittelevät euroa vuonna 2014 eli 15 vuotta eurojäseneksi liittymisen jälkeen.**
- **Krugman ja Vartiainen ovat taloustieteilijöitä, mutta amerikkalainen Krugman ei välttämättä tunne Suomen tilannetta yhtä hyvin kuin Vartiainen.**

Suomi Euroopan unionissa

Suomen EU-kansanäänestys

- Katso uutisohjelma EU-kansanäänestys (16.10.1994, kesto 8.38 min.) Ylen Elävässä arkistossa.
  - <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2007/11/22/suomi-euroopan-unioniin-ja-eurovaluuttaan>

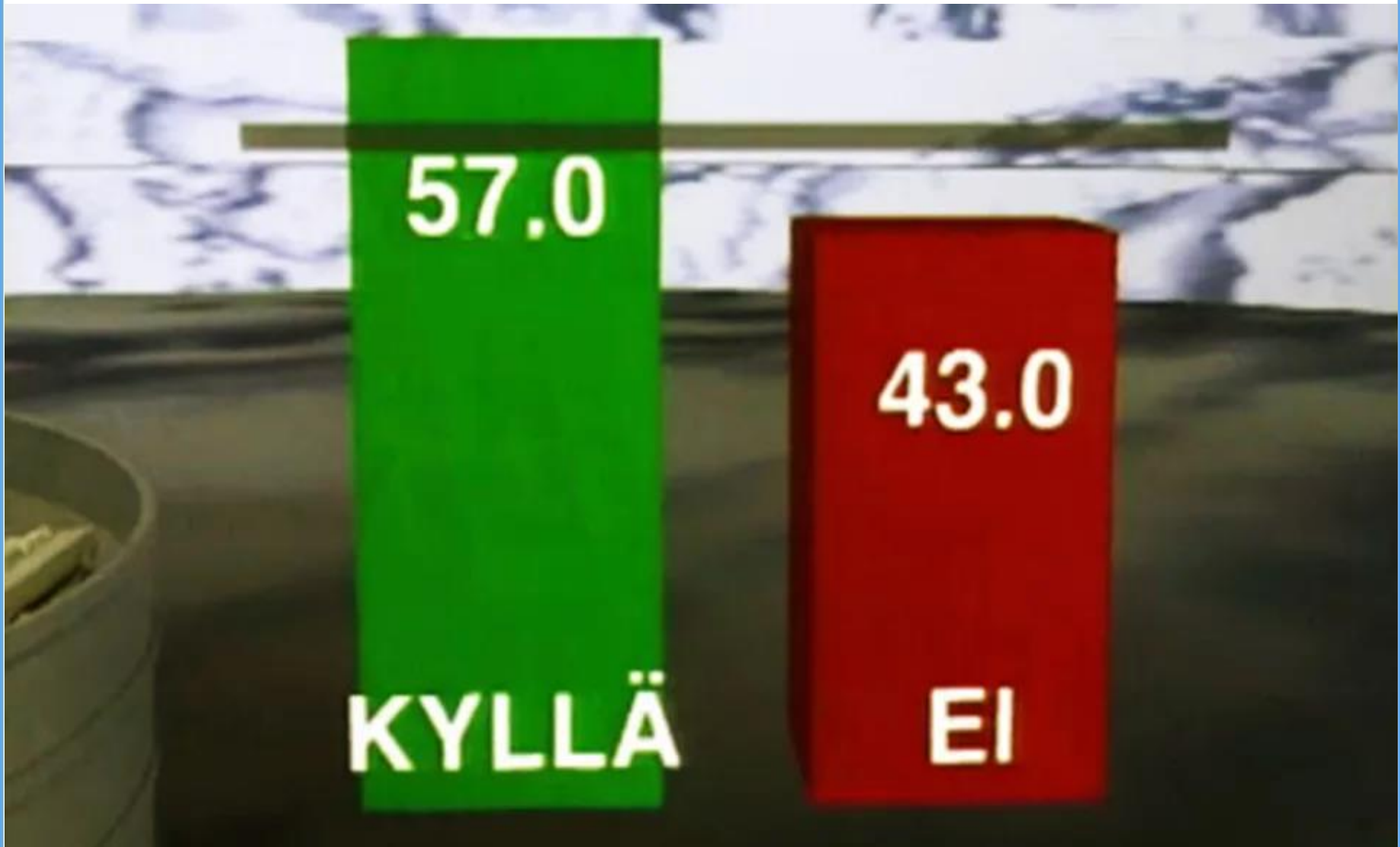
1. Mikä oli v. 1994 EU-kansanäänestyksen merkitys Suomen EU-jäsenyydelle?

2. Millä tavalla Suomen johtavat poliitikot ottivat kantaa EU-kansanäänestykseen?

3. Mille puolueelle EU-kansanäänestys oli erityisen vaikea ja miksi?

4. Miten Suomi jakautui EU-kannatuksen ja EU-vastustuksen osalta?

Suomen EU-kansanäänestys

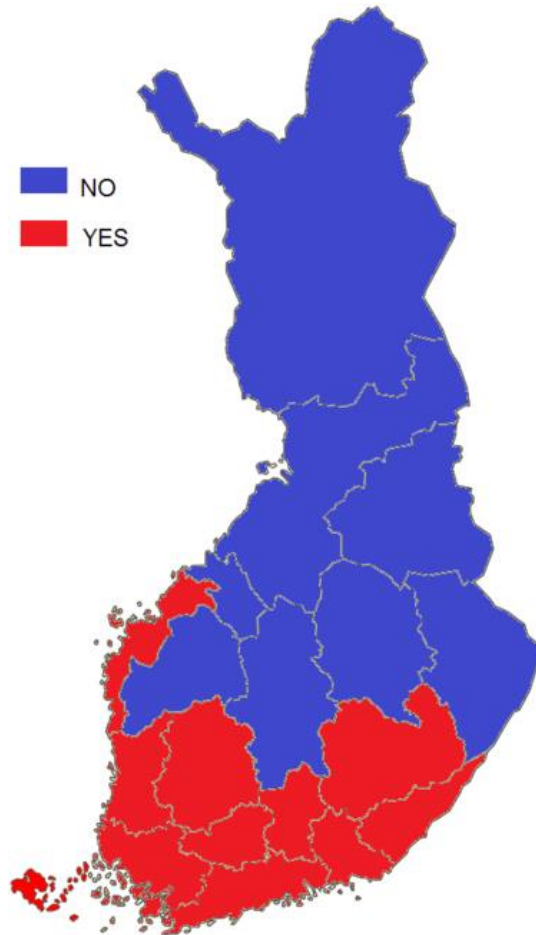

Suomen EU-kansanäänestys

- Katso uutisohjelma EU-kansanäänestys (16.10.1994, kesto 8.38 min.) Ylen Elävässä arkistossa.
  - <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2007/11/22/suomi-euroopan-unioniin-ja-eurovaluuttaan>

- 1. Eduskunta päätti liittymisestä kansanäänestyksen mukaisesti. Oli poliittisesti ja moraalisesti sitova!**
- 2. Kaikki johtavat poliitikot olivat samaa mieltä!**
- 3. Keskustalle. Erityisesti Paavo Väyrynen.**
- 4. Miten Suomi jakautui EU-kannatuksen ja EU-vastustuksen osalta? → Kartat**

Miten Suomi jakautui EU-kannatuksen ja EU-vastustuksen osalta? **74% äänesti**

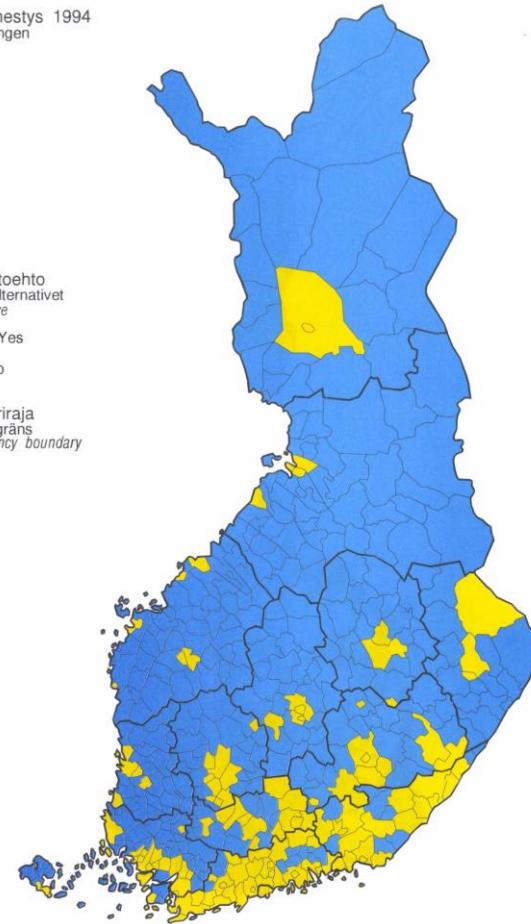
Lähde: wikipedia

EU-kansanäänestys 1994
EU-folkomröstningen
EU referendum

Voittanut vaihtoehto
Det segrande alternativet
Winning alternative

■ Kyllä/Ja/Yes
■ Ei/Nej/No

⚡ Vaalipiiriraja
Valkretsgräns
Constituency boundary

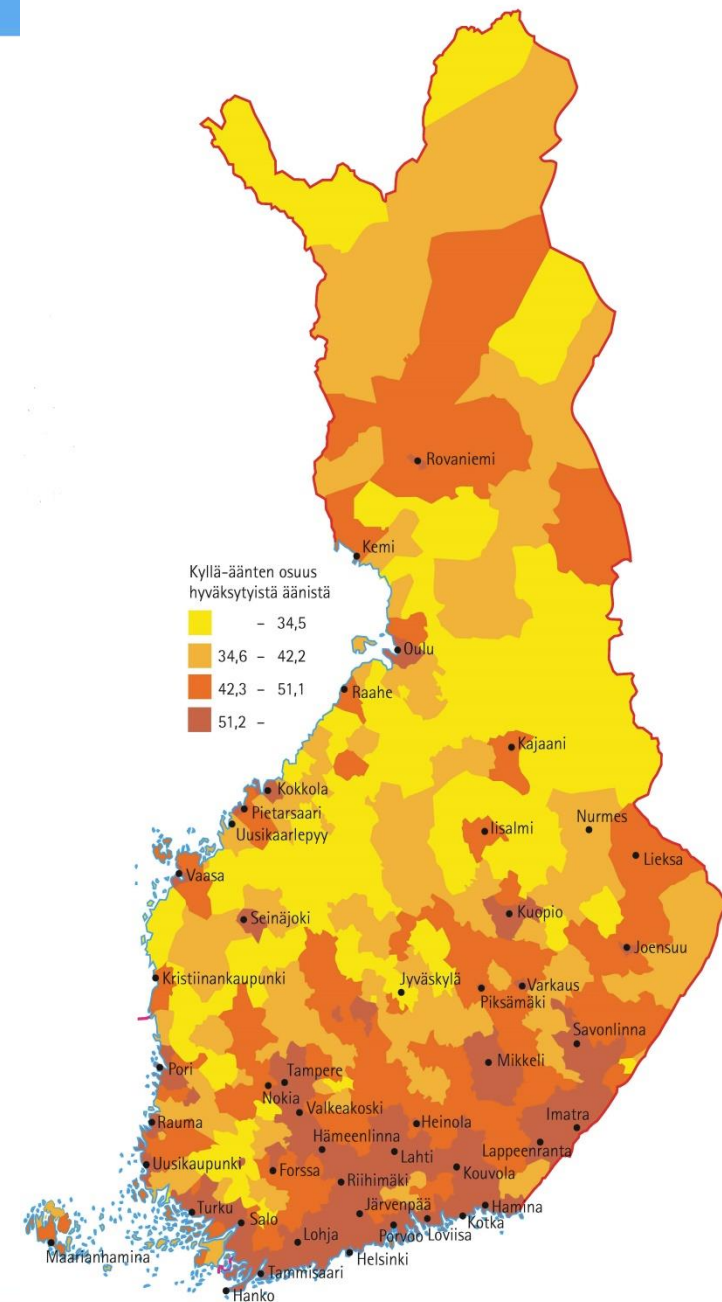

Lähde: Tilastokeskus

1. Missä sijaitsivat EU:n kannatusalueet ja millä alueilla jäsenyyttä erityisesti vastustettiin?

Kannatusalueet:

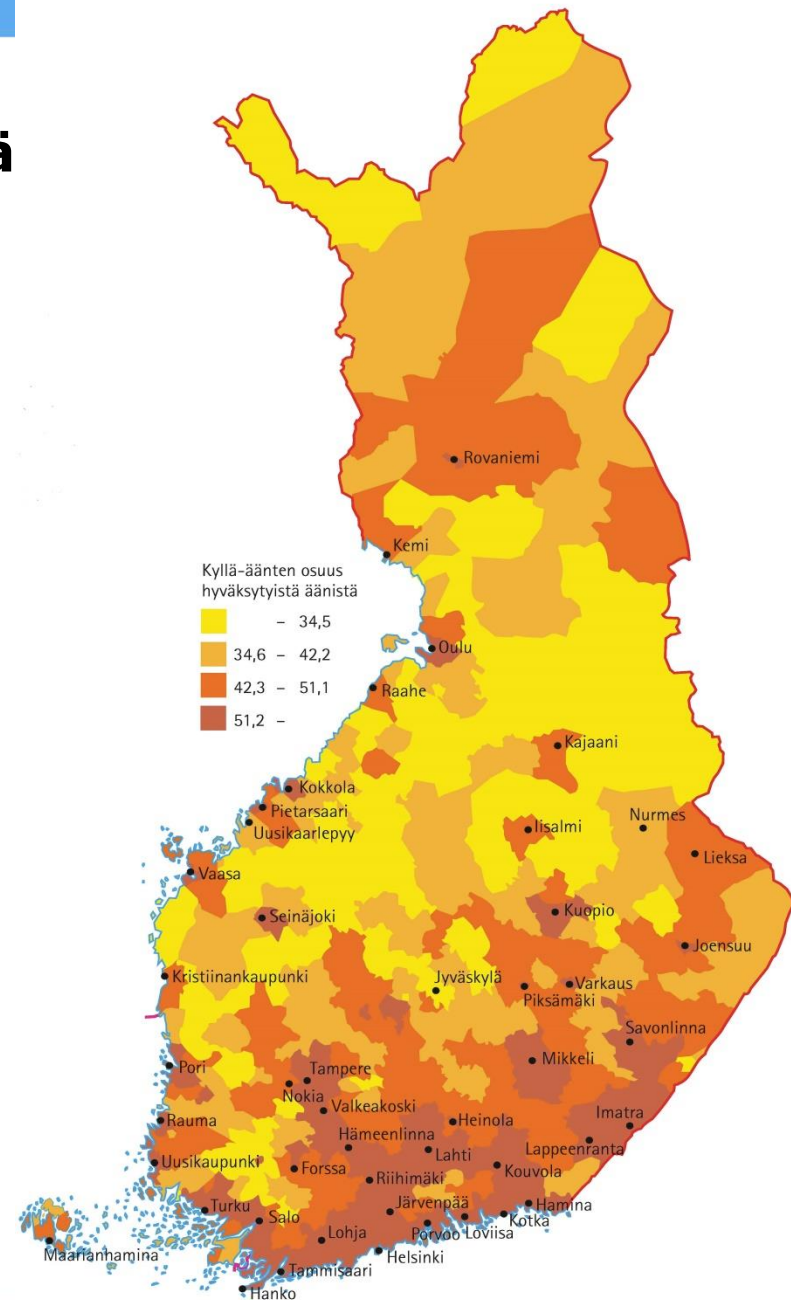
- **Etelä- ja Lounais-Suomi**
- **suuret kaupungit ja niiden läheiset alueet**
- **merkittävät yliopistokaupungit, poikkeuksena Jyväskylä**

1. Missä sijaitsivat EU:n kannatusalueet ja millä alueilla jäsenyyttä erityisesti vastustettiin?

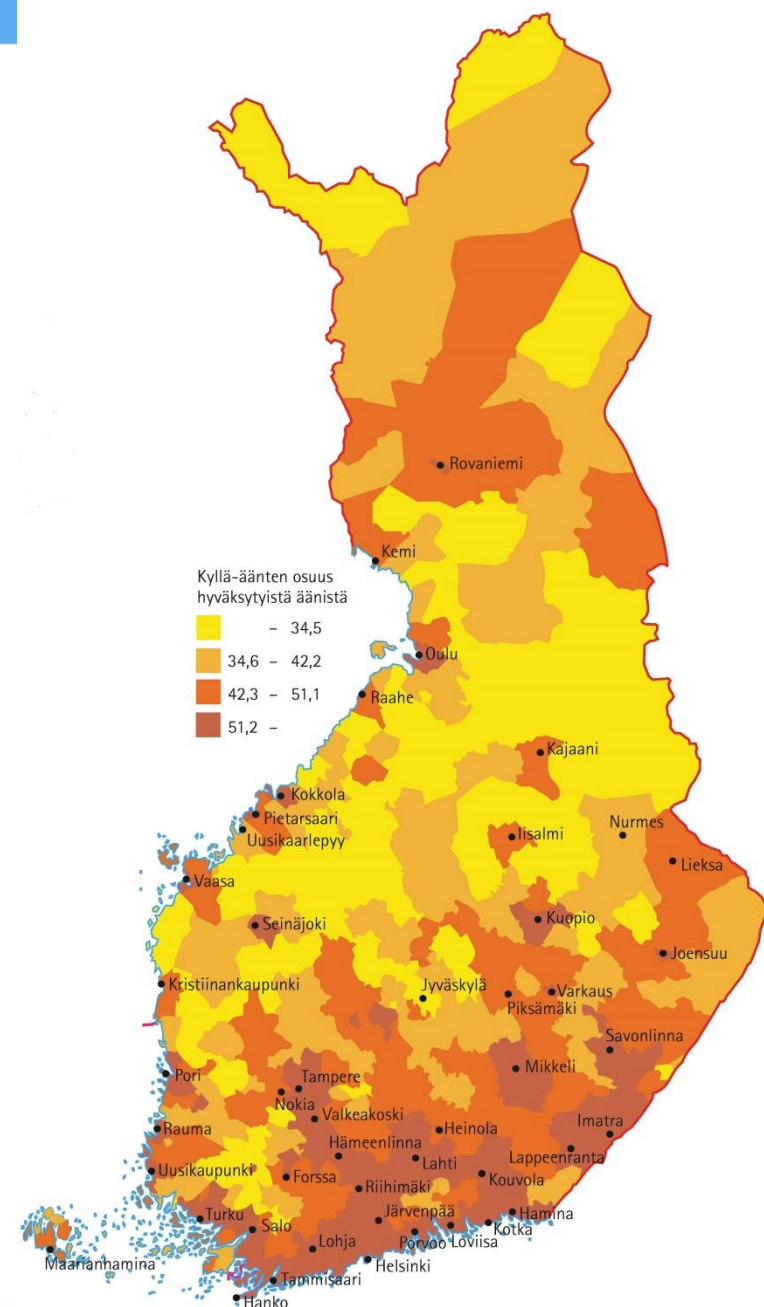
Vastustusalueet:

- Keski-Suomen pohjoisosat
- pääosa Pohjois-Suomesta
- Pohjanmaa

2. Miten selität kannatuksen alueelliset vaihtelut?

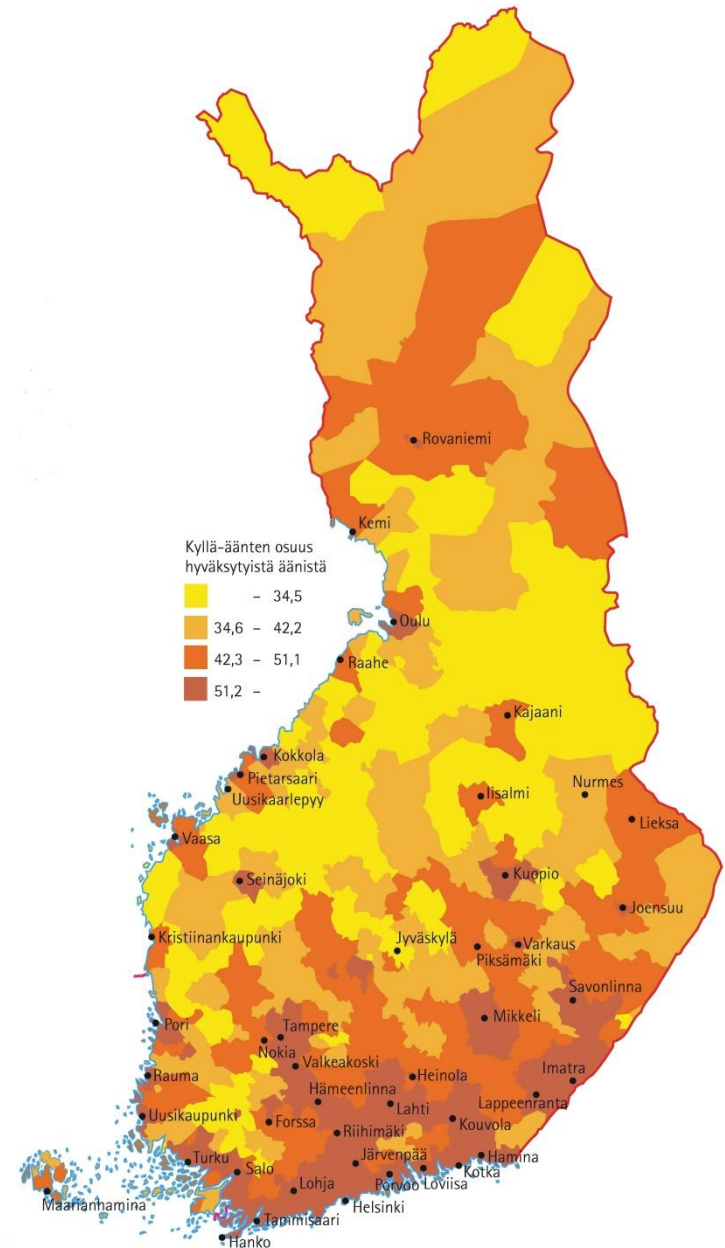
- **Suurissa kaupungeissa oli enemmän teollisuutta, jonka uskottiin hyötyvän jäsenyydestä.**
- **Suurissa kaupungeissa oli korkeakouluja ja suhteellisesti enemmän korkeasti koulutettua väestöä, joka suhtautui jäsenyyteen positiivisemmin.**

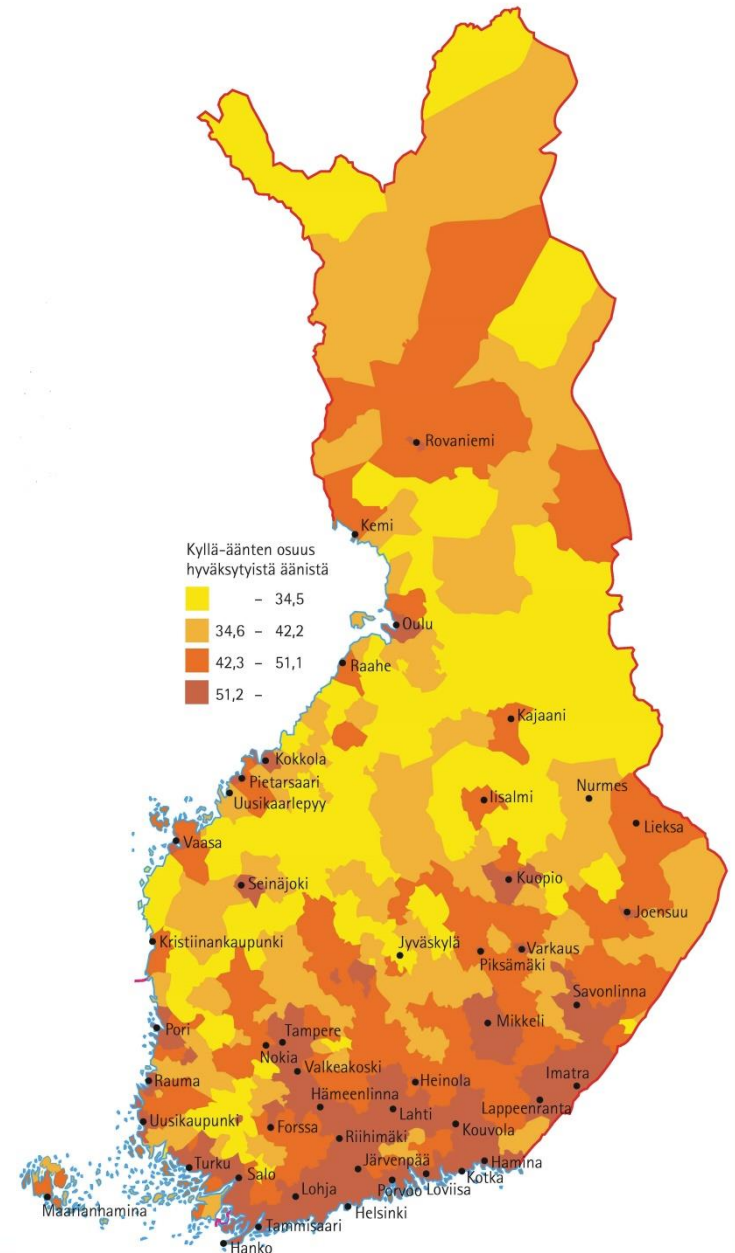
2. Miten selität kannatuksen alueelliset vaihtelut?

- **Maatalousvaltaisilla alueilla maanviljelijöiden pelkona olivat elinkeinoon liittyvät rajoitukset unionin taholta.**
- **Alueilla ei ollut niin paljoa yhteyksiä Eurooppaan, koska teollisuutta ja korkeakouluja oli siellä vähemmän.**

2. Miten selität kannatuksen alueelliset vaihtelut?

- **Etenkin Pohjois-Suomen syrjäseutualueilla Suomen keskustalla ja vasemmistoliitolla oli paljon kannattajia.**
- **Suomen keskusta puolueena kannatti Suomen liittymistä unioniin, mutta sen jäsenistö suhtautui jäsenyyteen kriittisesti.**
- **Myös vasemmistoliiton kannattajat suhtautuivat jäsenyyteen kriittisesti.**

Tehtävä 1.: Mitä eri perusteluja Suomen unioniin liittymisen puolesta esitettiin?

Suomi **unioniin** vai **ei** – perusteita 1994

Puolesta:

Vastaan:

Suomi **unioniin** vai **ei** – perusteita 1994

Puolesta:

- **turvallisuuspolitiikka: Venäjän olot sekavat 1990-l alussa**
- **ainutlaatuinen tilaisuus liittyä läntiseen yhteisöön**
- **vientiteollisuus**
- **Suomen ”läntisyyden sinetöinti”**
- **Lähinnä Kokoomus, RKP ja SDP**

Suomi **unioniin** vai **ei** – perusteita 1994

Vastaan:

- **turvallisuuspolitiikka: Venäjä liitosta vastaan**
- **päätösvalta Brysseliin**
- **itsenäisyys menetetään**
- **maatalous ei sopeudu EU:n maatalouspolitiikkaan**
- **pakolaisuus, rikollisuus ja vieraat vaikutteet Suomeen**
- **Lähinnä Keskusta, Perussuomalaiset ja Vasemmistoliitto (alkuun)**

Suomi **unioniin** vai **ei** – perusteita 1994

Puolesta:

- **turvallisuuspolitiikka: Venäjän olot sekavat 1990-l alussa**
- **ainutlaatuinen tilaisuus liittyä läntiseen yhteisöön**
- **vientiteollisuus**
- **Suomen ”läntisyyden sinetöinti”**
- **Lähinnä Kokoomus, RKP ja SDP**

Vastaan:

- **turvallisuuspolitiikka: Venäjä liitosta vastaan**
- **päätösvalta Brysseliin**
- **itsenäisyys menetetään**
- **maatalous ei sopeudu EU:n maatalouspolitiikkaan**
- **pakolaisuus, rikollisuus ja vieraat vaikutteet Suomeen**
- **Lähinnä Keskusta, Perussuomalaiset ja Vasemmistoliitto (alkuun)**

Tehtävä 1.: Mitä eri perusteluja Suomen unioniin liittymisen puolesta esitettiin?

Suomen liittymistä Euroopan unioniin perusteltiin varsinkin taloudellisilla syillä.

- **1990-l lamavuodet lisäsivät epäilyjä Suomen taloudellisen kilpailukyvyn heikkenemisestä Euroopassa.**
- **Suomen paperi- ja metsäteollisuuden pelättiin kärsivän tilanteesta, jossa Ruotsi olisi unionin jäsen ja Suomi ei.**
- **Suomessa esitettiin tavoite olla mukana tekemässä päätöksiä EU:n asioista. Haluttiin liittyä myös poliittisesti Länsi-Euroopan maihin.**
- **Lisäksi Unioniin liittymistä perusteltiin turvallisuuspoliittisilla näkemyksillä, vaikka sitä ei 1990-l poliittisessa keskustelussa suoraan myönnetty.**
- **Kansanäänestyksen perusteella kansan enemmistö toivoi unioniin liittymistä, ja tähän poliittiset päättäjät saattoivat nojata.**

Mitä **hyötyä** tai **haittaa** Euroopan unionista on ollut sinulle?

Hyötyjä esimerkiksi:

- **euro**
- **matkailu**
- **mahdollisuus opiskella muissa EU-maissa**
- **hyödykkeiden tarjonnan lisääntyminen ja niiden parantunut laatu**
- **työvoimaa muualta**

Mitä hyötyä tai **haittaa Euroopan unionista on ollut sinulle?**

Haittoja esimerkiksi:

- **euroalueen ongelmat**
- **Suomen itsemääräämisoikeuden kaventuminen**
- **maaseudun ongelmat (esim. maataloustukien pieneneminen)**
- **työvoimaa muualta**
- **kiristynyt kilpailu, työpaikat**

Tehtävä EU:n hyvistä ja huonoista puolista

	Myönteistä	Kielteistä
Kansalaisen kannalta		
Yritysten kannalta		
Valtion kannalta		

Tehtävä EU:n hyvistä ja huonoista puolista

Hyviä puolia kansalaisen kannalta:

- +Matkailu
- +Asuminen
- +Opiskelu-/työntekomahdollisuudet
- +Raha, vakaa valuutta
- +Kuluttajansuoja
- +Hintojen lasku
- +Halvat korot
- +Matala inflaatio
- +Tutkintojen vastaavuus
- +Sosiaaliturva, EU-sairausvakuutuskortti
- +Oikeusturva (perusoikeudet, valitusmahdollisuus)
- +Tuet

Tehtävä EU:n hyvistä ja huonoista puolista

Huonoja puolia kansalaisen kannalta:

- Byrokratia
- Vaikutusvallan väheneminen, päätösvalta kauas
- Rikollisuus, huumeet
- Kerjäläiset
- Verojen korkeus/nousu, muiden velat maksettava
- Tiukka valvonta
- ”Turhat” direktiivit, niiden ymmärtäminen
- Lainsäädännön tiukkeneminen

Tehtävä EU:n hyvistä ja huonoista puolista

Hyviä puolia yritysten kannalta:

- +Yhteismarkkinat, vapaampi kauppa
- +Sisämarkkinat, ei tulleja
- +Halvemmat vientikustannukset
- +Yritysten perustamisen vapaus/helppous
- +Työvoiman saanti
- +EMU; yhteinen raha ja tal.pol. - €, SEPA
- +Vakaa talous (korot/inflaatio)
- +Kilpailukyky
- +Kilpailusäännöt
- +Tuet

Tehtävä EU:n hyvistä ja huonoista puolista

Huonoja puolia yritysten kannalta:

- Ei kansallista tukea
- Kilpailu, pienyrityksille vaikeampi
- Kilpailuedun rajoittaminen, direktiivit, lainsäädännön tiukkeneminen
- EMU (ei devalvaatiota)
- Epävakaa valuutta
- Kotimaisten tuotteiden kysynnän lasku
- Muualta tulevat ”halpayritykset”
- Komission puuttuminen yrityskauppoihin

Tehtävä EU:n hyvistä ja huonoista puolista

Hyviä puolia valtion kannalta:

+Vauraus

+EU:n tuet

+Rahaliitto, yhteiset tavoitteet

+Poliittinen yhteistyö

+Valmiusjoukot

+Vakaus- ja kasvusopimus

+Tukea kriisitilanteissa

+Rauha (suurimmassa osassa Eurooppaa)

Tehtävä EU:n hyvistä ja huonoista puolista

Huonoja puolia valtion kannalta:

- Rikollisuuden liikkuminen
- Maahanmuutto-ongelmat
- Epidemiat
- Heikompien talouksien tukeminen (maksut)
- Itsemääräämisoikeuden menetys (osin)
- Riippuvaisuus ulkomaista (kauppa)
- Maatalouden kuihtuminen
- Pienet valtiot suurempien ”varjossa”
- Talouskriisien vaikutukset
- Byrokratia

Mikä muuttui?

[yle.fi - testaa tietosi suomi 20 vuotta eun jäsenenä, muuttuiko mikään](#)

[yle.fi - Suomi Euroopan unioniin ja eurovaluuttaan](#)

Eurojäsenyyden vaikutuksia Suomelle

Hyvää:

- **Talouden vakaus** (korot, hinnat)
- **Yritysten vienti ja laajentuminen helpompaa**
- **Vahvempi maailmanmarkkinoilla (yhteiset sopimukset)**
- **Vahvemmat rahoitusmarkkinat**
- **Ei riskiä valuuttakurssi-muutoksista**
- **Matkustaminen helpompaa**
- **Kulutusmahdollisuudet**
- **Turvallisuuspolitiikka: Suomi kiinteä osa Länsi-Eurooppaa**
- **Yhteinen identiteetti**

Huonoa:

- **Ei voida itse tasata suhdannevaihteluita**
- **Ei mahdollisuutta valuuttakurssi-muutokseen (devalvaatio)**
  - **Kilpailukyky!**
- **Euromaiden talouden erilainen tila luo jännitteitä talouspolitiikkaan**
  - **samat keinot ei kaikille hyväksi**
- **Sitoutuminen eurojärjestelmän budjettikuriin (alijäämä < 3%, velka alle 60% BKT:sta), ei joustoa.**

Mikä muuttui, mikä ei?

Muuttui:

- **kulutustavarat halpenivat**
- **vapaus matkustaa, opiskella ja työskennellä vapaasti EU:n alueella**
- **Suomen suljetuille markkinoille EU:n sisämarkkinoiden myötä kilpailevia tuotteita**
- **Euro helpotti**
- **EU-lainsäädäntö voimaan: oma lainsäädäntövalta väheni**

Mikä muuttui, mikä ei?

Muuttui:

- **kulutustavarat halpenivat**
- **vapaus matkustaa, opiskella ja työskennellä vapaasti EU:n alueella**
- **Suomen suljetuille markkinoille EU:n sisämarkkinoiden myötä kilpailevia tuotteita**
- **Euro helpotti**
- **EU-lainsäädäntö voimaan: oma lainsäädäntövalta väheni**

Ei muutosta:

- **muut EU-kansalaiset eivät rynnänneet ostamaan vapaa-ajan asuntoja Suomesta**
- **alkoholimonopoli ↔ ongelma sopeutuminen alkoholin vapaaseen tuontiin**
- **kansallinen kulttuuri muuttui vähän**
- **verot päätetään Suomessa**

EU:n kansalaiselle kuuluvat seuraavat oikeudet;

1. Perusoikeudet

- poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet
- = ääni- ja vaalioikeus, ihmisarvo, vapaudet, tasa-arvo, yhteisvastuu, kansalaisten oikeudet ja lainkäyttö

2. Työskentely Euroopassa

- mahdollisuus tehdä palkkatyötä toisessa jäsenvaltiossa samoin ehdoin kuin kyseisen maan kansalaisilla, sama sosiaaliturva

3. Asuminen

- oikeus muuttaa vapaasti perheineen EU:n jäsenmaasta toiseen (pystyttävä elättämään itsensä)

4. **Opiskelu**

- oleskeluoikeus toisessa jäsenvaltiossa opiskelijana
- EU edistää tutkintojen tunnustaminen toisessa jäsenvaltiossa

5. **Oikeuksien turvaaminen**

- kansalaisilla mahdollisuus valittaa asiasta

6. **Oikeus saada sairaanhoitoa EU-maissa**

- lisäksi Norjassa, Islannissa, Sveitsissä ja Liechtensteinissa

7. **Oikeus saada suojelua lähetystöistä**